



ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-2-147-152>

 <https://orcid.org/0000-0002-8914-6748>

ПРИМАКОВА Віталія Володимирівна

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка катедри теорії й методики виховання, психології та інклюзивної освіти,
Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради
e-mail: pran703@gmail.com

УДК 373.2.091.113:005.963(477)"195"(045)

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗАВІДУВАЧІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ У 50-ті РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглянуто специфіку професійного розвитку завідувачів дошкільних закладів у повоєнні (50-і) роки ХХ століття. Схарактеризовано основні події зазначеного періоду, протягом якого відбувалося накопичення досвіду підвищення кваліфікації та становлення змісту післядипломної освіти педагогічних працівників дошкільних закладів загалом.

Визначено, що у досліджуваній період задля забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників дошкільних закладів України органи народної освіти спрямовували свою увагу на виконання директив і вказівок Міністерства освіти УРСР.

Виявлено й охарактеризовано основні тогочасні форми підвищення кваліфікації завідувачів дошкільних закладів (курсова та семінарська підготовка, методичні об'єднання, педагогічні читання, гуртки політичного спрямування).

Проаналізовано навчальні плани курсів підвищення кваліфікації тих років, зокрема їх змістовий складник, відповідно до типу дошкільних установ, в яких працювали завідувачі. Виокремлено специфічні особливості функціонування кожного типу дошкільних закладів, котрі було враховано для більшої ефективності професійного розвитку.

З'ясовано, що найпоширенішою формою підвищення кваліфікації завідувачів дошкільних установ у той час були 1-2 денні, а також 10 та 15-денні семінари з підготовки завідувачів і вихователів дошкільних установ за програмами Міністерства освіти УРСР.

Під час навчальних занять на таких семінарах велика увага приділялася питанням дошкільної педагогіки, ідейно-політичним питанням, а також вивченню особливостей нормативно-правового забезпечення та функціонування дошкільних установ, організації керівництва і контролю об'єднаною дитячою установою, питанням облаштування приміщення й організації території дитячих ясел-садків, комплектації штатів та складанню кошторису.

Проведене дослідження підтверджує висновки про те, що для окресленого періоду характерним був активний пошук форм роботи із завідувачами дошкільних закладів, поступове становлення й розвиток змісту післядипломної освіти в залежності від типу закладу та спе-

цифіки його організації. Водночас маємо констатувати, що, не зважаючи на різноманітність в організованих формах роботи, активному пошуку дієвих форм підвищення кваліфікації були властиві епізодичність, короткотривалість і переважно формальний характер у проведенні вищезазначених заходів.

Ключові слова: підвищення кваліфікації; завідувачі; дошкільні заклади; професійний розвиток.

Постановка проблеми. Неперервне зростання рівня професійного розвитку педагогічних працівників було і залишається актуальним питанням сучасної освітньої галузі. Розуміємо, що вимоги до професійного рівня педагогів змінюються на різних історичних етапах, оскільки вони визначаються викликами, запитаними, масштабними реформами та періодичними нововведеннями, що відбуваються в освіті України. Суспільство постійно змінюється, і разом з ним змінюються й потреби та вимоги до освіти. Нові технології, розвиток науки та культури, зміна ролі освіти в суспільстві – все це вимагає від педагогів постійного оновлення своїх знань і навичок. Водночас, урахування продуктивного досвіду розбудови галузі в минулому, дасть можливість покращити її в майбутньому.

Аналіз актуальних досліджень. Дослідженням питань підвищення кваліфікації педагогічних працівників в історичній ретроспективі займалися С. Крисюк (тенденції розвитку післядипломної освіти вчителів в Україні у широких хронологічних межах), І. Жорова (професійний розвиток вчителів природничих дисциплін в системі післядипломної освіти), Г. Чух (розвиток післядипломної освіти вчителів філологічних дисциплін Півдня України), А. Шинкаренко (тенденції розвитку освіти дорослих), зокрема у галузі дошкільної освіти, що містили питання підвищення кваліфікації – А. Добровольська (розвиток дошкільної освіти Півд-

ня України); Л. Меленець (розвиток дошкільних закладів сільської місцевості), О. Самсонова (підвищення кваліфікації вихователів дошкільних закладів у системі післядипломної освіти), Ю. Сирова (організаційно-педагогічні засади методичної роботи в дошкільних закладах) та ін. Студіювання науково-педагогічної літератури дало можливість визначити малодосліджені нами області проблеми підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема стосовно керівників дошкільних закладів повоєнної України минулого століття.

Метою статті є визначення специфіки організації підвищення кваліфікації завідувачів дошкільних закладів України у 50-ті роки ХХ століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку 1950-х років минулого століття підвищення кваліфікації педагогів відбувалося відповідно до прийнятих рішень з'їзду, чинних тоді постанов, законів. У положеннях цих документів було встановлено сукупність професійних вимог, на виконання яких орієнтувалися обласні інститути підвищення кваліфікації вчителів. Тобто вони визначали стандарти і вимоги до професійного рівня педагогів. Це дозволяло забезпечити єдність підходів у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників у всій країні. З цією метою в аналізований період було використано різноманітні форм, організовано низку заходів з підвищення кваліфікації, які мали як позитивні, так і негативні наслідки. Виявлення надбань, кращого досвіду можливо буде корисним для екстраполяції й упровадження його у сучасну систему післядипломної освіти.

1950 року в Українській РСР було ухвалено рішення щодо організації кабінетів дошкільного виховання при обласних інститутах удосконалення кваліфікації учителів, які б сприяли професійному розвитку працівників дитячих установ [1, арк. 145]. Досліджуваний хронологічний проміжок визначаємо етапом становлення систематичної (пізніше - неперервної) післядипломної освіти педагогічних працівників дитячих установ, що характеризується пошуком форм і вдосконаленням змісту підвищення їх кваліфікації.

Аналіз архівних джерел, педагогічної преси зазначеного періоду допоміг визнати семінари – найпоширенішою формою тогочасної методичної підтримки завідувачів дошкільних установ. Оскільки саме в той час відбувалося інтенсивне розширення мережі дитячих садків у радянській Україні, зокрема у сільській місцевості, то найбільшу увагу було приділено підвищенню кваліфікації працівникам дошкільних кол-

госпних закладів. Так, на 1 липня 1951 року сезонними дитячими закладами у колгоспах і радгоспах УРСР було охоплено 331 942 дітей дошкільного віку, які потребували збільшення кількості кваліфікованих педагогічних працівників для належної організації виховної роботи у дитячих закладах. Для забезпечення методичного керівництва роботою та підготовкою кадрів завідувачів та вихователів було розроблено навчальний план та програми семінарів; брошури, складено «Положення про організацію, утримання та роботу сезонних дитячих ясел та дошкільних майданчиків у колгоспах і радгоспах УРСР» [2]. Країні потрібні були працівники для відбудови після Другої світової війни, тому молодим батькам необхідно було надати змогу працювати, тоді як їхніми дітьми опікувалася держава засобами створення відповідних закладів.

На початку 50-тих років минулого століття в усіх областях УРСР для підготовки кадрів щодо роботи у дошкільних установах проводились різнотермінові заходи: 1–2 денні семінари з питань виховної роботи з дітьми на колгоспних майданчиках, а також 10 та 15-денні семінари підготовки завідувачів і вихователів дошкільних установ за програмами Міністерства освіти УРСР. В областях створювали спеціальні комісії для складання та затвердження планів підготовки завідувачів та вихователів, що свідчить про увагу керівництва країни до проблеми підвищення кваліфікації працівників у дошкільних установах і забезпечення їхньої підготовки згідно з встановленими стандартами [2]. У роботі різних закладів післядипломної освіти були свої відмінності, однак зміст і акценти в ньому були достатньо уніфікованими.

Для читання лекцій на семінари, зазвичай, запрошувалися найкращі працівники дошкільця, кваліфіковані вчителі, медичні і методичні працівники, лектори райкомів КП/б/У. Як зазначає Б. Поляківська, тодішня завідувачка сектором дошкільного виховання Київського обласного відділу народної освіти, після закінчення курсів відбувалася перевірка знань, виставлення оцінок і видача посвідчень [3]. Обов'язковим компонентом такого навчання було опрацювання інформації ідейно-політичного спрямування.

У матеріалах з досвіду роботи Сталінського обласного Інституту удосконалення кваліфікації вчителів було відзначено, що деякі завідувачі не могли ефективно застосувати отримані знання на практиці [3]. Це може свідчити про недостатню професійну підготовку фахівців, адже галузь під час війни мала великі втрати і ще тривалий

час відчувала кадровий голод, який важко було компенсувати проведенням семінарів і курсів підвищення кваліфікації. Це обов'язково враховувалося при плануванні наступних семінарів для забезпечення ефективного застосування набутих знань на практиці. Відтак було змінено структуру одноденних семінарів, в якій виділяли три частини: теоретичну (лекція, доповідь), практичну (відвідування дитячих садків) та звітну.

Один раз на місяць, в призначені дні, завідувачі збиралися на семінар-практикум на базі обраного дитячого садку, де спостерігали, вивчали та аналізували роботу відповідно до обраної теми, ознайомлювалися з педагогічною документацією вихователів та завідувача цього закладу. Результатом побаченого мало стати складання письмових довідок і звітів, у яких надавали оцінку фактичного стану роботи, її відповідності до програмно-методичних вимог. Із закінченням практичної роботи, завідувач дитячим садком, де проводився семінар виступала з доповіддю, в якій висвітлював теоретичні положення роботи дитячого садку [4]. Цей підхід сприяв підвищенню професійного рівня розвитку учасників семінару. Він також давав змогу доповідачу (щоразу вони змінювалися) продемонструвати результати самоосвіти: рівень обізнаності з проблеми; уміння об'єднати теоретичні знання з практичними навичками, поділитися думками з цього приводу; здатність репрезентувати висновки власного досвіду та специфіки функціонування дошкільної установи.

Слід зазначити, що 10-15-денні семінари також не давали потужних результатів у роботі з підвищення кваліфікації завідувачів дошкільних закладів від вихователів. Причини полягали у відсутності в аналізованій період диференціації підготовки, періодичному скороченні терміну її проведення до 3-4 днів (з виробничої необхідності). Також у деяких районах сільської місцевості існували приклади незалучення підготовлених працівників для роботи з дітьми в дошкільних установах внаслідок навантаження роботою на колгоспних полях [4].

Проте пізніше, в архівних матеріалах 1956 року щодо організації семінарської підготовки педагогів для дошкільних установ, знаходимо структурований відповідно розмежувань у подачі матеріалу, перелік тем, що стосувалися організації виховного процесу та вивчалися як на семінарах для вихователів, так і на семінарах для завідувачів.

Аналіз тематики підтвердив зміни у змісті роботи, продемонструвавши різницю в темах. Зокрема, при висвітленні питання про раціональну організацію і дотримання режиму дня, на семінарі для вихователів більшу увагу звертали на практичне застосування відомих наукових положень, методику проведення режимних моментів, керівництво дитячою діяльністю під час їх виконання, розгляд окремих прийомів виховного впливу на дітей тощо. У плані семінару завідувачів всі ці питання розглядалися в іншому аспекті (створення необхідних умов для проведення режимних моментів, керівництво різними видами діяльності в дитячому садку, організація підвищення кваліфікації педагогів, впровадження кращого досвіду конкретно в умовах власного закладу). Основні відмінності спостерігалися в характері практичних занять, на яких «вихователі вивчали особливості організації та проведення режимних моментів, а увага завідувачів зверталася на організацію успішної роботи закладу» [5, с. 7]. Все частіше спостерігалася позитивна динаміка змін у змісті дошкільної освіти та підготовки фахівців для її реалізації.

У «Навчальному плані і програмі 15-денного семінару-практикуму підготовки завідувачів і вихователів сезонних колгоспних дитячих установ» 1956 року Міністерство освіти Української РСР уже рекомендувало «вводити практику в дитячих садках з перших днів роботи семінару, після опрацювання на лекціях окремих питань виховної роботи дитячої установи для закріплення поданого матеріалу» [6, с. 21]. З метою підготовки більшої кількості працівників, почали проводитися курси підвищення кваліфікації.

Перші такі курси було проведено на початку 50-х років минулого століття [3]. Їх організували відповідно для вихователів і завідувачів, без розмежування за категоріями. А вже 1958 року, згідно з архівними матеріалами Республіканського кабінету дошкільного виховання, семінар був виокремлений й орієнтований безпосередньо на підготовку завідувачів сезонними колгоспними дитячими установами [7].

Звертаємо увагу, що для цієї категорії педагогічних працівників було окреслено обов'язковий перелік тем, що були пов'язані з організацією сезонної дитячої установи в колгоспі, питаннями розвитку сільського господарства, специфікою управління та створенням санітарно-гігієнічного режиму в дитячій установі. Під час проведення лекцій на доступному рівні висвітлювалися питання організації навчальної, виховної роботи дитячої установи та

методичні поради щодо організації роботи з дітьми дошкільного віку, оскільки більшість учасниць не мали відповідної освіти. При складанні лекцій було враховано те, що в колгоспних дитячих установах найчастіше в групі робота проводилася з дітьми різного віку [7]. Це свідчить про те, що педагогічні працівники мали отримувати спеціальну підготовку, яка враховувала особливості їхньої роботи в сільській місцевості та умови, в яких вони працювали.

До плану входили також теми з вивчення анатомо-фізіологічних особливостей розвитку дітей ясельного і дошкільного віку, що дозволяло педагогам усвідомлено взаємодіяти з вихованцями, враховуючи вікові особливості їх розвитку при організації навчально-виховного процесу. Важливими були й знання про правильне харчування дітей, враховуючи їх вік та потреби організму. Основну ж кількість годин було виділено на ознайомлення з особливостями виховної роботи з дітьми ясельного та дошкільного віку. Це включало знання про психологічні особливості дітей цього вікового періоду, методи та підходи до виховання, розвитку та стимулювання дітей [8].

Пізніше, серед вказівок до проведення семінарів підготовки й перепідготовки завідуючих та вихователів колгоспних дитячих установ (1959 р.), наданих Республіканським науково-методичним кабінетом дошкільного виховання, знаходимо перелік різних форм підготовки: семінари або курси з активною практикою слухачів у кращих дитячих садках, тривалою практикою в дитячих садках обласного, районного центра або 15-денні семінари зі зміненним навчальним планом. Якщо ж на семінарі були новачки та педагоги, які вже відвідували семінар, то передбачалася організація двох підгруп та врахування рівня підготовки учасників семінару [8]. Це було першими ознаками диференційованого підходу до підвищення кваліфікації педагогічних працівників дошкільних установ.

У зв'язку з ухваленням постанови № 949 «Про заходи по дальшому розвитку дошкільних дитячих установ, поліпшенню виховання та медичного обслуговування дітей дошкільного віку» у 1959 році відбулося об'єднання ясел і дитячих садків в єдину дошкільну дитячу установу, що свідчить про об'єднання ресурсів, персоналу та інфраструктури ясел і дитячих садків [9]. Безсумнівно, новостворені заклади як об'єднані дошкільні установи (дитячі ясла-садки) потребували охоплення перепідготовкою їх працівників. Для здійснення правильної організації й керівництва діяльнос-

ті таких закладів велику увагу було приділено перепідготовці завідуючих.

Курси перепідготовки для керівників закладів нового типу проводилися протягом місяця на базі обласних інститутів підвищення кваліфікації вчителів з навчальним навантаженням 144 години. Згідно освітніх та організаційних змін у роботі дошкільних установ, навчальний план включав вже оновлену тематику, до якої входили питання відсутні раніше, зокрема: питання нормативно-правового забезпечення та функціонування дошкільного закладу нового типу, питання керівництва і контролю об'єднаною дитячою установою, питання особливостей приміщення і організації території дитячих ясел-садків, комплектації штатів та складання кошторису для об'єднаної дошкільної установи, а також питань оформлення документації. Значну кількість годин було відведено на вивчення тем щодо фізіологічного та валеологічного розвитку дітей дошкільного віку, що свідчить про наявність потреби у підготовці відповідної категорії працівників з педагогічних аспектів роботи з дітьми [9].

Під час навчання завідувачі дитячих установ отримували знання про особливості виховання дітей ясельного віку, їх потреби та розвиток. Також вивчалися методи та підходи організації виховної роботи з дітьми дошкільного віку, включаючи планування діяльності, створення сприятливої середовища та співпрацю з батьками [9, арк. 5]. Це дозволяло завідувачам дитячих садків бути краще підготовленими до виконання своїх обов'язків і забезпечувати ефективну виховну роботу з дітьми ясельного та дошкільного віку, а також забезпечити належну якість роботи в дитячих установах та враховувати особливості роботи з колгоспницями, які виконували виховательські обов'язки.

Дослідження показало, що удосконалення професійного рівня педагогічних працівників у зазначений період відбувалося і через організацію методичних об'єднань. Окремі методичні об'єднання були створені для завідувачів дитячих садків з урахуванням умов та особливостей роботи цих установ. Методичні об'єднання надавали можливість завідувачам дитячих садків обговорювати та обмінюватися досвідом з колегами, вивчати нові методики та підходи до організації навчально-виховного процесу. В рамках методичних об'єднань проводилися зустрічі, семінари, консультації, науково-практичні конференції, що сприяло підвищенню професійного рівня завідувачів та покращенню якості роботи дитячих садків [10].

Зазвичай методичні об'єднання проводилися на базі обраного дитячого садка, де відбувався громадський огляд його роботи. Це було важливим етапом підготовки до методичного об'єднання, яке сприяло підвищенню якості роботи закладу. Громадський огляд дитячого садка мав на меті привернути увагу громадськості, батьків та інших зацікавлених осіб до дитячого садка [10]. Це стимулювало швидше усунення наявних недоліків, покращення матеріально-технічної бази, а також підвищувало рівень відповідальності педагогічних працівників за якість надання освітніх послуг.

Підготовка до методичного об'єднання включала аналіз роботи дитячого садка, виявлення недоліків, розробку плану заходів для їх усунення та покращення. Цей процес мав сприяти підвищенню якості роботи закладу, а також мотивував педагогічний колектив до постійного удосконалення своєї роботи.

Працівники кабінетів дошкільного виховання встановлювали тісний зв'язок з керівниками методичних об'єднань шляхом листування, підбору відповідної літератури і розробок окремих тем. Це дозволяло обмінюватися інформацією, надавати методичну підтримку та сприяло підвищенню професійного рівня педагогічних працівників. Також, на базі інститутів підвищення кваліфікації вчителів два рази на рік проводились обласні наради керівників методичних об'єднань. На цих нарадах обговорювалися підсумки роботи, висвітлювалися досягнення та проблеми, а також визначалися завдання подальшої роботи. Такі наради створювали можливість для обміну досвідом, вивчення нових методик та підходів, а також сприяння удосконаленню знань з відповідної проблематики [10].

Для підвищення професійного рівня педагогічних працівників у дитячих садках було запроваджено проведення Педагогічних читань. Ці заходи були спрямовані на вивчення, узагальнення та поширення перспективного (передового) педагогічного досвіду. Під час Педагогічних читань педагоги мали можливість обмінюватися своїми досягненнями та ідеями, знайомилися з новими методиками та підходами до роботи з дітьми. Ця форма роботи сприяла підвищенню професійної майстерності працівників дошкільної галузі, розширенню їхніх знань та навичок у роботі з дітьми, а також створенню сприятливого середовища для обміну досвідом та взаємного навчання між педагогами [11].

Підвищення рівня фахових знань педагогічних працівників відбувалося також через різні форми політичного навчання,

що охоплювало більшість працівників і сприяло підвищенню ідейного та теоретичного рівня знань. Політичне навчання мало на меті ознайомити педагогів з ідеологічними принципами, що панували в ті часи, розширити розуміння ними політичних процесів та вчити організовувати виховний процес відповідно до цих принципів. Це включало в себе ознайомлення з політичними програмами, ідеями та цілями, які визначалися на рівні держави. У ці роки завідувачі вивчали Короткий курс історії ВКП (б), навчалися в університетах марксизму-ленінізму. Крім офіційної підготовки, педагоги також самостійно мали вивчати марксистсько-ленінську теорію, біографії В. Леніна, Й. Сталіна та інших діячів революції, що мало допомогти їм «глибше розуміти ідеологічні засади та застосовувати їх у своїй педагогічній роботі» [2, арк. 125]. Негативний вплив політичних форм навчання на підвищення професійного рівня педагогічних працівників, адаптації до змін у суспільстві та вдосконалення педагогічних практик ще тривалий час буде однією з тенденцій розвитку української освіти, зокрема післядипломного її складника.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, аналіз джерельної бази з питання організації підвищення кваліфікації завідувачів дошкільних закладів дозволяє зробити висновок, що у 50–60-тих роках ХХ століття було характерним становлення систематичної післядипломної освіти педагогічних працівників дитячих установ, а також активний пошук форм і вдосконаленням змісту підвищення їх кваліфікації.

Основними формами професійного розвитку завідувачів дошкільних закладів були тоді: курсова підготовка, семінари різної тривалості, методичні об'єднання, педагогічні читання, гуртки політичного спрямування. Не зважаючи на різноманітність зазначених форм, їх ознаками залишалися епізодичність, короткотривалість і часто формальний характер у застосуваннях вищезазначених заходах. Тому перспективним вважаємо продовження вивчення цієї проблеми з метою виявлення тенденцій розвитку освітнього напрямку упродовж наступних десятиліть.

Список бібліографічних посилань

1. Доповідні записки до Ради Міністерства та ЦК КПУ по дошкільному вихованню. *Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України)*, 1950. Ф. 166. Оп. 15. Спр. 867. 263 арк.
2. Доповідні записки до Ради Міністерства та ЦК КПУ по дошкільному вихованню. *ЦДАВО України*, 1950. Ф. 166. Оп. 15. Спр. 1038. 384 арк.

3. Поляківська Б. Курси підготовки працівників дошкільних колективних закладів по Київській області, *Дошкільне виховання*. 1951. № 2. С. 40 – 41.
 4. Соболева Ю.О. Семінари-практикуми для завідуючих дитячими садками. *Дошкільне виховання*, 1951. № 4. С. 38–42.
 5. Євтухов Г. Підвищувати педагогічну кваліфікацію працівників дитячих садків. *Дошкільне виховання*, 1956. № 11. С. 5–8.
 6. Навчальний план і програма 15-денного семінару-практикуму підготовки завідуючих і вихователів сезонних колективних дитячих установ. *Збірник наказів та розпоряджень Міністерства освіти Української РСР*, 1956. № 3–4. С. 20–33.
 7. Навчальні плани та програми курсів по підготовці завідуючих колективними дошкільними закладами. *ЦДАВО України*, 1958. Ф. 4631. Оп. 3. Спр. 3. 46 арк.
 8. Вказівки до проведення семінарів підготовки й перепідготовки завідуючих і вихователів колективних дитячих закладів. *Збірник наказів та розпоряджень Міністерства освіти Української РСР*, 1959. № 5. С. 15–16.
 9. Вказівки про порядок об'єднання дитячих ясел і садків в єдину дошкільну дитячу установу «Ясла-садок». *Збірник наказів та розпоряджень Міністерства освіти Української РСР*, 1959. № 17. С. 6–8.
 10. Полянська Ф. Керівництво роботою методичних об'єднань. *Дошкільне виховання*, № 12. 1957. С. 23–26.
 11. Соболева Ю. Вивчення, узагальнення і поширення педагогічного досвіду дитячих садків. *Дошкільне виховання*, 1957. № 12. С. 17–23.
- References**
1. Report notes to the Council of the Ministry and the Central Committee of the Communist Party of Ukraine on preschool education. *Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine*, Fund 166, Inventory 15, File 867, Leaf 263 [in Ukr].
 2. Report notes to the Council of the Ministry and the Central Committee of the Communist Party of Ukraine on preschool education. *Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine*, Fund 166, Inventory 15, File 1038, Leaf 384 [in Ukr].
 3. Poliakovska, B. (1951). Training courses for employees of preschool collective farm institutions in the Kyiv region. *Preschool upbringing*, 2: 40–41 [in Ukr].
 4. Soboleva, Yu.O. (1951). Workshops for kindergarten managers. *Preschool upbringing*, 4: 38–42 [in Ukr].
 5. Yevtukhov, H. (1956). Improve the pedagogical qualification of kindergarten teachers. *Preschool upbringing*, 11: 5–8 [in Ukr].
 6. Curriculum and program of the 15-day seminar-workshop for training managers and educators of seasonal collective farm children's institutions (1956). *Collection of orders and decrees of the Ministry of Education of the Ukrainian SSR*, 3–4: 20–33 [in Ukr].
 7. Curricula and programs of courses for the training of heads of collective farm preschool institutions. *Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine*, Fund 4631, Inventory 3, File 3, Leaf 46 [in Ukr].
 8. Instructions for holding training and retraining seminars for managers and educators of collective farm children's institutions (1956). *Collection of orders and decrees of the Ministry of Education of the Ukrainian SSR*, 5: 15–16 [in Ukr].
 9. Instructions on the procedure for merging nurseries and kindergartens into a single preschool institution "Nursery-kindergarten" (1956). *Collection of orders and decrees of the Ministry of Education of the Ukrainian SSR*, 17: 6–8 [in Ukr].
 10. Polianska, F. (1957). Management of the work of methodical associations. *Preschool upbringing*, 12: 23–26 [in Ukr].
 11. Soboleva, Yu. (1957). Study, generalization and dissemination of pedagogical experience of kindergartens. *Preschool upbringing*, 12: 17–23 [in Ukr].

PRYMAKOVA Vitaliia

Doctor Sciences of Pedagogy, Professor,
Professor of the Department of Theory and Methodology of Education, Psychology and Inclusive Education,
Municipal Higher Educational Institution "Kherson Academy of Continuing Education"
of the Kherson Regional Council

ORGANIZATION OF ADVANCED TRAINING OF MANAGERS OF PRESCHOOL INSTITUTIONS IN UKRAINE IN THE 50s OF THE 20th CENTURY

Summary. *Problems. The specifics of the organization of advanced training of managers of preschool institutions in the 50s of the 20th century have been examined in the article. The main events of the specified period have been characterized, during which the experience of advanced training was accumulated and the content of postgraduate education of the category of pedagogical workers of preschool institutions was formed in general.*

It is determined that in the period under study, in order to ensure the professional development of pedagogical workers of preschool institutions of Ukraine, public education authorities directed their attention to the implementation of directives and instructions of the Ministry of Education of the Ukrainian SSR.

The purpose of the article is to determine the features of the organization of advanced training of managers of preschool institutions in Ukraine in the 1950s.

Results. The main forms of advanced training of preschool managers at the time such as training courses and seminars, methodical associations, pedagogical readings, political circles have been identified and characterized.

Training curricula of advanced training courses of those years have been analyzed, in particular their content, according to the type of preschool institutions in which the managers worked. The specific features of the functioning of each type of preschool institution, which were taken into account for greater efficiency of professional development, have been highlighted.

It is found out that the most common form of advanced training for managers of preschool institutions at that time was 1–2 day, as well as 10- and 15-day seminars on the

training of managers and teachers of preschool institutions according to the programs of the Ministry of Education of the Ukrainian SSR.

During the training sessions at such seminars, great attention was paid to issues of preschool pedagogy, ideological and political issues, as well as to the study of peculiarities of the regulatory and legal support and functioning of preschool institutions, the organization of management and control of a unified children's institution, the room arrangement issues and the issue of organizing the territory of nurseries-kindergartens, staffing and budgeting.

Conclusions. The conducted research confirms the conclusions that the outlined period has been characterized by an active search for forms of work with the managers of preschool institutions, the gradual formation and development of the content of postgraduate education depending on the type of institution and the specifics of its organization.

At the same time, we must state that, regardless of the diversity in organized forms of work, the active search for effective forms of professional development has been characterized by episodic nature, short duration and mainly formal character in the implementation of the above-mentioned activities.

Keywords: *advanced training; managers; preschool institutions; professional development.*

*Одержано редакцією 01.06.2023
Прийнято до публікації 20.06.2023*